

Kiuassuon tuulivoimaosayleiskaavoituksen käynnistäminen

Valtuusto 23.09.2024 § 27

458/10.02.01/2024

Khall päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuusto päättää käynnistää asiakohdan mukaisen oikeusvaikutteisen tuulivoimaosayleiskaavan laatimisen kaavoitusaloitteen liitekartan mukaiselle Kiuassuon hankealueelle.
Päätös	Pentti Savolainen ja Juho Laine-Ylijoki, Eolus Finland esittelivät tuulivoimahanketta valtuustolle ennen asian varsinaista käsittelyä. Erkki Paananen oli poissa asian käsittelyn aikana klo 18.58-19.06. Markku Autio esitti että valtuusto päättää, että kunta ei käynnistä oikeusvaikutteisen tuulivoimaosayleiskaavan laatimista kaavoitusaloitteen liitekartan mukaiselle Kiuassuon hankealueelle. Tommi Leppänen, Arto Åkerman, Petri Valkonen, Tomi Koskela ja Ilpo Oksanen kannattivat esitystä. Puheenjohtaja totesi, että oli tullut kannatettu muutosesitys ja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: Suoritetaan sähköinen äänestys siten, että ne jotka kannattavat kunnanhallituksen esitystä äänestävät "JAA" ja ne, jotka kannattavat Markku Aution esitystä äänestävät "EI". Äänestystapa hyväksyttiin. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 27 "JAA" ääntä ja 12 "EI" ääntä. Puheenjohtaja totesi kunnanhallituksen esityksen tulleen valtuuston päätökseksi.

Kunnanhallitus 26.08.2024 § 148

Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuusto päättää käynnistää asiakohdan mukaisen oikeusvaikutteisen tuulivoimaosayleiskaavan laatimisen kaavoitusaloitteen liitekartan mukaiselle Kiuassuon hankealueelle.
Päätös	Markku Autio esitti, että kunnanhallitus esittää valtuustolle, että kunta ei käynnistä oikeusvaikutteisen tuulivoimaosayleiskaavan laatimista kaavoitusaloitteen liitekartan mukaiselle Kiuassuon hankealueelle. Lari Hassel ja Olli Puttonen kannattivat esitystä. Puheenjohtaja totesi, että oli tullut kannatettu esitys ja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: Suoritetaan äänestys siten, että ne jotka kannattavat kunnanjohtajan esitystä äänestävät "JAA" ja ne, jotka kannattavat Markku Aution esitystä äänestävät "EI". Äänestystapa hyväksyttiin. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 5 "JAA" ääntä, 5 "EI" ääntä ja 1 "TYHJÄ" ääni. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee ja puheenjohtaja totesi kunnanjohtajan esityksen tulleen kunnanhallituksen päätökseksi.
Selostus	Eolus Finland Oy on jättänyt 3.7.2024 kaavoitusaloitteen oikeusvaikutteisen tuulivoimaosayleiskaavan laatimiseksi maankäyttö- ja rakennuslain 77a§ mukaan siten, että tuulivoimaloiden rakennusluvut voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella.

Eolus Finland Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Laukaan kunnan ja Äänekosken kaupungin alueille sijoittuvalle Kiuassuon alueella. Eolus Finland Oy on perustanut hankkeelle 100 % omistamansa erillisen hankeyhtiön Kiuassuon Energia Oy (Y-tunnus 3359601-5), jonka kotipaikka on Äänekoski.

Äänekosken kaupunginhallitus on kännistänyt omalla alueellaan Kiuassuon tuulivoimaosayleiskaavan laatimisen (1.7.2024 §185). Osayleiskaavaa ei laadita kuntien yhteisenä osayleiskaavana, vaan kumpikin kunta laatii kaavan hallinnoimalleen alueelle.

Hankealue, lähtötiedot ja tavoitteet

Kiuassuon tuulivoiman hankealue sijaitsee Laukaan kunnan pohjoisosassa. Eolus Finland Oy:n kaavoitusaloitteessa on esitetty hanke- eli suunnittelualueen alustava rajaus. Hankealue on pinta-alaltaan n. 1 700 ha, josta n. 520 ha Laukaan kunnan alueella ja n. 1 180 ha sijaitsee Äänekosken kaupungin alueella. Alue rajautuu etelässä kantatiehen 69, pohjoisessa Mörkömäkeen ja Sikamäkeen, lännessä Saarikas ja Pietinen järviin sekä idässä Konneveden kunnan rajaan. Hankealue on muodostettu siten, että voimalat sijaitsevat 1,5 km etäisyydellä vakituisesta ja loma-asutuksesta.

Alustavan suunnittelualueen rajauksen mukainen maa-alue on kokonaisuudessaan yksityisessä omistuksessa. Finsilva Oyj on solminut maanvuokrasopimuksen hankeyhtiön kanssa. UPM-Kymmenen Oy:n kanssa sopimus on etenemässä. Edellä mainitut metsäyhtiöt omistavat noin 85% suunnittelualueen maapohjasta. Laukaan kunnan puoleisella suunnittelualueella on kymmenen yksityistä maanomistajaa, joiden kanssa sopimusneuvottelut ovat vielä kesken.

Suunnittelualueelle tutkitaan 14 voimalan kokonaisuutta, mahdollisuutta asentaa aurinkosähkökenttiä ja energian varastointiratkaisuja. Puolustusvoimien lausunto puoltaa voimaloita, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja roottorin halkaisija 175 metriä. Yhden voimalan nimellisteho on enintään 10 MW. Koko hankkeen nimellistehoksi esitetään noin 118 MW sisältäen aurinkovoiman ja akkuvarastoinnin. Tuotantoalueen arvioitu sähköntuotto on noin 309 GWh vuodessa. Kaavoitusprosessin aikana teknologia voi kehittyä ja kaavaratkaisussa niin voimaloiden korkeus kuin roottorin halkaisija tarkentua.

Eolus Finland Oy on aloittanut selvitystyön Kiuassuon soveltuvuudesta tuulivoimatuotantoalueeksi. Hankealueelle suunnitellaan alustavasti 14 tuulivoimalaa, joista 11 sijoittuu Äänekosken kaupungin ja kolme (3) Laukaan kunnan puolelle. Kaavoituksen ohessa alueelle laaditaan lakisääteinen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). Kaavasunnittelussa otetaan huomioon YVA-selvityksen tulokset sekä maanomistajien ja muiden sidosryhmien näkemykset. Hakijalla on tavoitteena toteuttaa hanke yhteistyössä maanomistajien, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa paikallisia olosuhteita kunnioittaen.

Suunnittelualueen rajaus, tuulivoimaloiden ja muiden tuulivoiman tuotantoalueen rakenteiden sijoittuminen tarkentuu osayleiskaavan laadinnan ja YVA-prosessin aikana. Kaavan sisältöä koskevat kysymykset ratkaistaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan osayleiskaavamenettelyssä. Hankkeen arvioitu rakentamisajankohta on esitetty ajoittuvan vuodelle 2029.

Kaavoitustilanne

Maakuntakaava; Keski-Suomen kokonaismaakuntakaava on saanut lainvoiman 28.1.2020. Maakuntakaavaa päivitetään ns. rullaavasti ja ensimmäinen päivitys, Keski-Suomen maakuntakaava 2040, on kuulutettu voimaan 19.3.2024.

Maakuntakaava 2040 käsitteli mm. seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Vähintään 10 voimalan alueet osoitettiin kaavassa tuulivoimatuotantoon soveltuvana alueena (tv). Muualle Keski-Suomen alueelle voi yleiskaavoittaa alle 10 voimalan kokonaisuuksia. Kiuassuon hankealuetta ei ole osoitettu maakuntakaavassa tv-alueena.

Tuulivoimapuiston suunnittelua ohjaa koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys: *Uusiutuva energia: Tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa tulee ottaa huomioon vaikutukset asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoin, luontoon, pinta- ja pohjavesiin ja eri hankkeiden yhteisvaikutukset sekä vaikutukset ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisesta tulee pyytää lausunto Puolustusvoimien pääesikunnalta. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 km etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 km:n etäisyydelle varalaskupaikoista. Asuin-, kauppa-, teollisuus-, työpaikka- tai vapaa-ajan alueita suunniteltaessa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.*

Kiuassuon aluetta ei ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen (tv), mutta voimaloiden määrän ollessa enemmän kuin 10, tulee suunnittelussa ottaa huomioon maakuntakaavan tv-alueen suunnittelumääräykset:

- *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, liikenneväyliin, pinta- ja pohjavesiin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, matkailuun ja muihin elinkeinoin, luontoon, maakotkaan ja muuhun linnustoon sekä melu- ja väikevaikutukset. Kulttuuriympäristöjen valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen säilyminen on varmistettava. Lisäksi on otettava huomioon maisemalliset vaikutukset järvillä.*
- *Lentoliikenteen ja Puolustusvoimien toimintaedellytykset tulee turvata sekä ottaa erityisesti huomioon Puolustusvoimien toiminnasta sekä tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksistä johtuvat rajoitteet.*
- *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoimatuotantoalueiden yhteisvaikutukset.*
- *Sähköverkkoon liittymisessä on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevia johtokäytäviä. Tuulivoima-alueiden liittämässä sähköverkkoon on pyrittävä hyödyntämään yhteisiä johtokäytäviä. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa luontovaikutusten sekä maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin.*

Osayleiskaavan suunnittelualueella, joka sijoittuu Laukaan kunnan puolelle, ei ole voimassa yleis- eikä asemakaavaa. Koko kunnan kattavassa maankäytön rakennemalli Liekissä Kiuassuon alue on merkitty tuulivoimapotentiaalisena alueena.

Kaavoituksen, kaavoitussopimuksen, kaavan laatijan hyväksymisen ja rakennuskiellon asettamisen toimivalta

Laukaan kunta vastaa tuulivoimayleiskaavoituksesta ja ohjaa sekä valvoo kaavan laadintaa sekä kaavakonsultin toimintaa omalla alueellaan. Kunnanhallitus päättää yleiskaavoja koskevan kaavaehdotusaineiston nähtäville asettamisesta. Yleiskaavan

hyväksyy kunnanvaltuusto. Laukaan kunnan hallintosäännön 22 §:n mukaan yleiskaavan käynnistämisen toimivalta on kaavoitusohjelman ulkopuolisten yleiskaavojen osalta kunnanvaltuustolla. Kiuassuon tuulivoimaosayleiskaava on kaavoitusohjelman 2021-2025 ulkopuolinen yleiskaavahanke.

Jos kunnanvaltuusto päättää käynnistää Kiuassuon tuulivoimayleiskaavan,

- kaavoitusaloitteen hakijan kanssa allekirjoitetaan sopimus kaavoituksen käynnistämisestä.
Sopimukseen kirjataan mm. tavoitteet, kustannusten jakautuminen, alustava aikataulu ja voimassaolo. Osayleiskaavan asiakirjat laatii konsultti ja kunta hoitaa vain hallinnon ja aineistojen nähtävälle asettamisen. Kaavakonsultti hoitaa osallisten kuulemisen. Laukaan kunta perii yleiskaavan laatimisesta maankäyttö- ja rakennuslain 77 c §:n mukaisesti laatimiskustannukset. Hallintosäännön 22§:n mukaan kaavoitussopimuksen ratkaisee ja hyväksyy kunnanhallitus. Kaavoitussopimuksesta on laadittu luonnos, joka on tiedoksi oheismateriaalina.
- kunta valitsee ja hyväksyy kaavoituskonsultin.
MRL 10§:n määrää, että kaavan laatijan tulee olla pätevä tehtävään. Kaavoitusaloitteessa Eolus Finland Oy on esittänyt sekä YVA- että kaavoituskonsultiksi Sweco Finland Oy:tä ja projektipäälliköksi Kimmo Kymälästä. Laukaan kunnan hallintosäännön 22§:n mukaan lopullisesti kaavoituskonsultin valinnan ratkaisee ja hyväksyy kunnanhallitus.
- suunnittelualue asetetaan rakennuskieltoon.
Maankäyttö- ja rakennuslain (132/199) 38 §:n mukaan yleiskaavoituksen käynnistäminen mahdollistaa rakennuskiellon asettamisen kaavoitettavalle alueelle kaavoitusprosessin ajaksi, jotta valmistelun aikana kaava-alueelle ei käynnistyisi kaavoitusta haittaavaa rakentamista. Tuulivoimaosayleiskaavoituksessa rakennuskieltojen asettaminen on tavanomainen menettely erityisesti laajoissa hankkeissa. Yleiskaava-alueelle asetettu rakennuskielto on voimassa enintään viisi vuotta. Jos kaavoitus on kesken, kieltoaikaa voidaan pidentää lain asettamien rajoituksin. Kun kaava on hyväksytty, rakennuskielto on voimassa, kunnes hyväksymispäätös on saanut lainvoiman. Laukaan kunnan hallintosäännön 22§:n mukaan rakennuskiellon ratkaisee ja hyväksyy kunnanhallitus.

Kaavoitusprosessi ja ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

Esityslistan liitteenä on hanketoimijan kaavoitusaloite ja kunnanhallitukselle oheisaineistona esitys Kiuassuon tuulivoimahankkeesta sekä luonnos kaavoitussopimukseksi. Alustava suunnittelualueen raja on esitetty siten, että turbiinit sijaitsevat 1,5 km etäisyydellä asutuksesta. Esiselvitysten perusteella tuulivoimaloista aiheutuva valtioneuvoston asetuksen ohjearvot ylittävä ääni jää suunnittelualueelle, eikä yllä asuin- tai vapaa-ajanrakennuksiin. Selvitykset tarkentuvat YVA:n ja kaavoituksen edetessä. Alustavasti pidetään tarpeellisena, että kaava-alue kattaa vähintään tuulivoimaloiden 40 dB:n melualueen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely on aloitettu. Selvityksiä on tehty talvi- ja kevätkaudella 2024 ja jatketaan kesällä 2024. Keski-Suomen ELY-keskuksen perusteltu päätelmä on ajoitettu syksylle 2025. YVA:ssa tehtäviä selvityksiä hyödynnetään osayleiskaavan laadinnassa ja täydennetään tarvittavilta osin. YVA:n ja osayleiskaavan nähtävilläolot ja kuulemisajat yhdistetään mahdollisuuksien mukaan samanaikaisiksi.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Linda Leinonen
Valmistelija	kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt

- 1 Kaavoitusaloite tuulivoimaosayleiskaavan laatimiseksi Laukaan kunnan Kiuassuon alueelle**
- 2 Kiuassuon tuulivoimaosayleiskaavan hankealue; kartta
- 3 Kiuassuon tuulivoimaosayleiskaava, kaavoitussopimusluonnos
- 4 Kiuassuon tuulivoimaosayleiskaavan hankealueen lähtötietoaineistot, Eolus Finland Oy
- 5 Äänestystiedot § 27